

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem JUDr. Michalem Ryškou v právní věci žalobce **T.H.**, nar. XXXX, bytem XXXX, XXXX, zast. Mgr. Antonínem Hulvou, advokátem v Opavě, nám. Republiky 2/1, proti žalované **Masarykově univerzitě**, sídlem Brno, Žerotínovo náměstí 617/9, IČ 00216224, o ochranu osobnosti,

t a k t o :

I. Žaloba, kterou se žalobce na žalované domáhá:

- a) povinnosti zdržet se jednání spočívajícího ve zveřejňování posudku oponenta J.H. ze dne 16. 5. 2011, posudku disertační práce žalobce s názvem „Důsledky vad právních úkonů na soukromoprávní vztahy“, jež byla žalobcem odevzdána žalované v roce 2011 a jež byla vložena do archivu závěrečné práce dne 18. 2. 2011,**
- b) povinnosti zdržet se jednání spočívajícího ve zveřejňování posudku oponenta M.K. ze dne 6. 5. 2011, posudku disertační práce žalobce s názvem „Důsledky vad právních úkonů na soukromoprávní vztahy“, jež byla žalobcem odevzdána žalované v roce 2011 a jež byla vložena do archivu závěrečné práce dne 18. 2. 2011,**

c) povinnosti zdržet se jednání spočívajícího ve zveřejňování posudku oponenta K.M. ze dne 11. 4. 2012, posudku disertační práce žalobce s názvem „Důsledky vad právních úkonů na soukromoprávní vztahy“, jež byla žalobcem odevzdána žalované v roce 2012 a jež byla vložena do archivu závěrečné práce dne 27. 1. 2012,

d) povinnosti zdržet se jednání spočívajícího ve zveřejňování posudku oponenta Z.P. ze dne 1. 6. 2012, posudku disertační práce žalobce s názvem „Důsledky vad právních úkonů na soukromoprávní vztahy“, jež byla žalobcem odevzdána žalované v roce 2012 a jež byla vložena do archivu závěrečné práce dne 27. 1. 2012,

se z a m í t á .

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Stanoviska účastníků řízení

1) Žalobce se na žalované domáhal zdržení se jednání spočívajícího ve zveřejňování disertační práce „Důsledky vad právních úkonů na soukromoprávní vztahy“, jež byla žalobcem odevzdána žalovanému v roce 2011 a jež byla vložena do archivu závěrečné práce dne 18.2.2011 a opakovaně v roce 2012 (do archivu vloženo 27.1.2012), výše specifikovaných oponentských posudků k disertační práci, jakož i jakýchkoli studijních výsledků či prací žalobce vypracovaným v souvislosti se studiem žalobce u žalovaného v doktorském studijním programu „Teoretické právní vědy“, studijní obor „Občanské právo“, a to prostřednictvím elektronické datové sítě. Žalobu žalobce odůvodnil tím, že byl studentem žalované v daném doktorském studijním programu a v průběhu studia vypracoval opakovaně disertační práci, která byla následně podrobena oponentskému řízení v souladu se zák. č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, a interními předpisy žalované. Obě verze disertační práce, jakož i všechny oponentské posudky jsou dostupné ze zveřejněného archivu závěrečné práce v informačním systému žalované (<http://is.muni.cz>). V tom žalobce spatřoval zásah do svých osobnostních a autorských práv, když sice ke zveřejnění prací a posudků došlo na základě § 47b zák. č. 111/1998 Sb., vysokoškolského zákona, ovšem žalovaná toto ustanovení vykládá dle názoru žalobce **nepřiměřeně extenzivně**. Předmětné ustanovení je dle názoru žalobce **rozporné s ústavním pořádkem** České republiky, *in concreto* s čl. 10 odst. 1,3, čl. 34 odst. 1 a čl. 7 odst. 1

pokračování

Listiny základních práv a svobod. Pokud už je však protiústavní § 47b vysokoškolského zákona aplikován, musí být v souladu s čl. 4 odst. 4 Listiny šetřeno základních práv a svobod jednotlivců. Pokud tedy zákonodárce uvádí, že veřejná vysoká škola je povinna zveřejnit závěrečnou práci, u které proběhla obhajoba, a to včetně posudků oponentů a záznamu o průběhu a výsledku obhajoby, pak by takové zveřejnění mělo proběhnout **diskrétně**, tedy umožněním přístupu uzavřenému okruhu osob v rámci interního elektronického systému (např. zaměstnancům) a dále široké veřejnosti umožněním nahlédnout do těchto spisů v sídle fakulty. Tímto bude naplněn účel zákona, kterým je kontrola veřejnosti nad objektivitou zpracovávaných závěrečných prací a jejich obhajob a současně bude šetřeno základních práv osob, kterých se závěrečné práce přímo dotýkají.

2) Žalobce dále uvedl, že je advokátem působícím převážně v Moravskoslezském kraji, který se těší výborné pověsti u svých klientů a v očích veřejnosti, působí současně jako odborný asistent na Ekonomické fakultě VŠB – TUO a je autorem 5-ti monografií a 12-ti časopiseckých článků. Zveřejnění archivu jeho práce, kterou žalobce neobhájil z přinejmenším zvláštních důvodů (práce byla vyhodnocena jako příliš praktická a neobohacovala právní teorii o nové poznatky) včetně plného znění oponentských posudků, je způsobilé v očích nezavěšených osob (neodborná veřejnost) vrhnout na žalobce negativní světlo a poškodit jej na jeho dobré pověsti – ať už jako pedagoga, publikačně činnou osobu či jako advokáta. To vše za situace, kdy archiv včetně posudků a výsledku obhajoby je veřejně dostupný prostřednictvím známého vyhledávače Google po prostém zadání jména a příjmení žalobce do vyhledávače. Žalobce akcentoval, že jeho vzdělávání a studijní výsledky jsou především jeho **soukromou záležitostí** a z tohoto pohledu došlo nejen k zásahu do jeho práva na dobré jméno, ochranu jeho dobré pověsti, ale také do práva na soukromí. Žalobce neupírá kritické hodnocení oponentům, domnívá se však, že toto kritické hodnocení není žalovaná oprávněna zveřejňovat na svých webových stránkách a nechť oponenti zveřejní kritiku **v odborném časopise**, čímž žalobci umožní **repliku v podobě práva na odpověď**, když tato kritika bude směřovat proti žalobcem vydanému dílu v knižní podobě.

3) Dle názoru žalobce žalovaná **nesvědčí zákonná licence** pro zveřejnění autorského díla tímto způsobem, má pouze práva dle § 60 vysokoškolského zákona (správně myšleno autorského zákona – pozn. soudu), kdy mohla vyzvat žalobce k poskytnutí licence za obvyklých podmínek. Zveřejnění díla na internetu je v přímém rozporu s § 29 odst. 1 zák. č. 121/2000 Sb., autorského zákona, čl. 11 Bernské úmluvy o ochraně literárních a uměleckých děl a došlo rovněž k naplnění skutkové podstaty trestného činu porušování autorských práv dle § 270 trestního zákona (správně myšleno trestního zákoníku – pozn. soudu). Dílo vzniklo v souvislosti se studiem žalobce a tudíž je **školním dílem**, přičemž termín školní dílo není licenci k užití díla. Dle autorského zákona platí, že je-li dílo školní, je žalobce povinen poskytnout žalované licenci za běžných tržních podmínek v případě, kdy jej k tomu žalovaná vyzve. Žalobci však nikdy nebyl žalovanou zaslán návrh licenční smlouvy a nikdy mu nebyla uhrazena obvyklá cena licence žalovanou, která je dle odhadu žalobce cca 100.000,- Kč (vzhledem k tomu, že za zveřejnění díla toliko v knižní podobě inkasoval částku přes 50.000,- Kč). Ve smyslu § 35 odst. 3 autorského zákona může vysoká škola využít svého práva na zákonem garantovanou licenci pouze k výuce pokračování

či vlastní potřebě. Žalovaná současně zveřejněním díla žalobce porušila i svoje vlastní předpisy, když dle čl. 38 odst. 1 Studijního řádu žalované se zveřejněním díla rozumí uložení elektronické verze v archivu IS MUNI, přičemž toto ustanovení musí být aplikováno tak, aby nebyla dotčena, *inter alia*, ochrana informací chráněných zvláštním zákonem a ochrana oprávněných zájmů třetích osob hodných zvláštního zřetele (ty žalobce dovozoval v tom, že práci publikoval v nakladatelství Wolters Kluwer, kterému poskytl výhradní licenci). Došlo rovněž k porušení stanoviska Ministerstva kultury a legislativní komise Rady vysokých škol v souvislosti s ochranou autorských práv ze dne 22.3.2007, dle kterého z možných způsobů zveřejnění kvalifikačních prací je nutno vyloučit zveřejnění na internetu, jakož i porušení Bernské úmluvy o ochraně literárních a uměleckých děl a Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

4) Žalovaná navrhla zamítnutí žaloby s tím, že nedošlo k žádnému neoprávněnému zásahu do osobnostních práv žalobce. Poukázala na to, že splnila svou zákonnou povinnost nevýdělečně zveřejnit žalobcovy disertační práce včetně dokumentů souvisejících s jejich obhajobou dle § 47b zák. č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, přičemž **platí zákonná fikce souhlasu** autora se zveřejněním. Žalobce se sám přihlásil do doktorského studijního programu a jako osobě práva znalé mu muselo být známo, jaké jsou právní předpisy upravující vzájemná práva a povinnosti včetně povinnosti ke zveřejnění, vyplývající ze zákona o vysokých školách a blíže z interních předpisů žalované. Proti této úpravě nikdy předtím nebrojil a nepožádal ani o výjimku z povinnosti zveřejnění. Sám naopak svou práci dobrovolně vložil do IS. Akcentovala, že vstupem do předmětného studijního programu vstoupil žalobce do **oblasti veřejného zájmu**, neboť studium na vysoké škole není a nemůže být pouze jeho soukromou záležitostí, když naopak existuje nepopíratelný veřejný zájem včetně práva veřejnosti na informace o transparentním fungování vysokých škol. Dodržením § 47b zák. o vysokých školách se žalovaná nedopustila svévole ani žádného porušení práv žalobce, když smyslem této činnosti je přispět k **transparentnosti** činnosti vysokých škol z hlediska naplnění jejich poslání a úkolů ve smyslu § 1 a 2 zák. o vysokých školách a současně účinně chránit práva studentů – autorů školních děl, kterých se týká zveřejnění. Veřejná přístupnost kvalifikačních prací totiž značně usnadňuje odhalování plagiátů a tím i obranu poškozených autorů. Zveřejňování oponentských posudků má zcela nepochybně kladný vliv na jejich kvalitu, když významně motivuje oponenty k jejich odpovědnému a pečlivému vypracování. Žalovaná rovněž akcentovala, že z její strany k žádnému opakujícímu se zveřejňování nedochází, a proto není uplatnění zdržovacích nároků přípustné.

Procesní rozhodnutí v řízení

5) Právní posouzení vyjadřující podřazení tvrzeného skutku pod určitý právní předpis náleží výhradně soudu a soud proto není vázán právním posouzením věci účastníky řízení. Z tohoto pohledu je zjevné, že žalobcem byly v žalobě spojeny nároky z titulu ochrany osobnosti s nároky vycházejícími z autorského zákona, když zásahem do osobnostních práv žalobce by z podstaty věci mohlo být případně pouze zveřejnění kritických oponentských posudků k práci žalobce, nikoli však již zveřejnění výsledků pokračování

tvůrčí duševní činnosti žalobce samého, které by však mohlo být případně zásahem do jeho práv autorských. Z tohoto pohledu je rovněž zjevné, a to s poukazem na rozvrh práce zdejšího soudu, že žalobcem byly v návrhu uvedeny věci, které se ke spojení nehodí vzhledem ke skutečnosti, že o nárocích dle § 9 odst. 2 písm. a) o.s.ř. a o nárocích dle § 9 odst. 2 písm. b) o.s.ř. rozhoduje vždy jiný zákonný soudce v důsledku principu specializace. S ohledem na nutnost zachování zákonného soudce proto soud usnesením č.j. 35 C 33/2012-87 ze dne 8.3.2013 na základě § 112 odst. 2 o.s.ř. vyloučil k samostatnému řízení nároky žalobce, dle kterých má být žalovaná povinna: a) zdržet se jednání spočívajícího ve zveřejňování disertační práce žalobce s názvem „Důsledky vad právních úkonů na soukromoprávní vztahy“, jež byla žalobcem odevzdána žalovanému v roce 2011 a jež byla vložena do archivu závěrečné práce dne 18. 2. 2011, b) zdržet se jednání spočívajícího ve zveřejňování disertační práce žalobce s názvem „Důsledky vad právních úkonů na soukromoprávní vztahy“, jež byla žalobcem odevzdána žalovanému v roce 2012 a jež byla vložena do archivu závěrečné práce dne 27. 1. 2012, c) zdržet se jednání spočívajícího ve zveřejňování jakýchkoli studijních výsledků či prací žalobce vypracovaných v souvislosti se studiem žalobce u žalovaného v doktorském studijním programu „Teoretické právní vědy“, studijní obor „Občanské právo“.

6) Za situace, kdy žalobce pro tvrzený rozpor ust. § 47b zákona o vysokých školách s ústavním pořádkem (viz čl. 1 rozsudku) navrhoval, aby soud podal k Ústavnímu soudu návrh na zrušení daného ustanovení a řízení přerušil, bylo o tomto procesním návrhu žalobce rozhodnuto usnesením č. j. 35 C 33/2012-88 ze dne 8.3.2013 tak, že tento návrh byl soudem zamítnut.

7) Dle daného ustanovení zákona o vysokých školách platí, že vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a záznamu o průběhu a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy (§ 47 b odst. 1). Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny (§ 47b odst. 2). Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby (§ 47b odst. 3).

8) Tento tzv. zveřejňovací paragraf zákona o vysokých školách je v oblasti vysokého školství důležitou garancí svobody projevu a práva na informace, které jsou ústavně zaručeny (čl. 17 odst. 1 Listiny základních práv a svobod), přičemž každý má právo vyjadřovat své názory slovem, písmem, tiskem, obrazem nebo jiným způsobem, jakož i svobodně vyhledávat, přijímat a rozšiřovat ideje a informace bez ohledu na hranice státu (čl. 17 odst. 2 Listiny). Cenzura je nepřípustná (čl. 17 odst. 3 Listiny). Svobodu projevu a právo vyhledávat a šířit informace lze **omezit** zákonem, jde-li o opatření v **demokratické společnosti nezbytná** pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti (čl. 17 odst. 4 Listiny).

pokračování

9) Soud je jednoznačně přesvědčen, že dané ustanovení zákona o vysokých školách **lze bezpochyby interpretovat ústavně konformním způsobem**, když takový způsob interpretace právních předpisů je ostatně **úkolem obecných soudů**, jak stvrzuje i judikatura Ústavního soudu (srov. např. náleze sp. zn. Pl. ÚS 48/95 ze dne 26.3.1996). Princip **priority ústavně konformního výkladu před derogací** akcentuje Ústavní soud v řadě svých rozhodnutí (srov. blíže Holländer, P.: Ústavněprávní argumentace, ohlédnutí po deseti letech Ústavního soudu. Praha: LINDE, 2003, s. 76).

10) Soud obecně připouští, že v některých situacích aplikace tzv. zveřejňovacího paragrafu zákona o vysokých školách může docházet ke **kolizím** s jinými ústavně chráněnými právy a hodnotami. Ostatně i interní předpisy žalované, upravující způsob zveřejnění, samy s určitými omezeními (výjimkami z obecně stanovené povinnosti ke zveřejnění v rámci informačního systému žalované) přímo počítají (blíže viz čl. 15 rozsudku). Vzniklé kolize lze však nepochybně řešit jak primárně v akademické praxi (srov. interní předpisy žalované k této otázce dle čl. 15 rozsudku), tak pro případ sporu právě v rozhodovací praxi obecných soudů bez nutnosti derogace tohoto ustanovení Ústavním soudem (a bez nutnosti předkládání věci Ústavnímu soudu za tímto účelem). Základní je v této souvislosti maxima, podle které základní právo či svobodu lze omezit pouze v zájmu jiného základního práva či svobody. V případě závěru o opodstatněnosti priority jednoho ze dvou v kolizi stojících základních práv je nutnou podmínkou konečného rozhodnutí rovněž využití všech možností minimalizace zásahu do druhého z nich. Tento závěr lze odvodit i z ustanovení čl. 4 odst. 4 Listiny základních práv a svobod, a sice v tom smyslu, že základních práv a svobod musí být šetřeno nejenom při používání ustanovení o mezích základních práv a svobod, nýbrž analogicky rovněž v případě jejich omezení v důsledku jejich vzájemné kolize (náleze Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 4/94 ze dne 12.10.1994). Dle judikatury Ústavního soudu je **primárním úkolem obecného soudu** nejprve rozpoznat, která základní práva jsou vůbec ve hře, a poté, s přihlédnutím ke všem rozhodným okolnostem daného případu, rozhodnout tak, aby, je-li to možné, zůstalo zachováno z obou základních práv co nejvíce, a není-li to možné, pak dát přednost tomu základnímu právu, v jehož prospěch svědčí obecná idea spravedlnosti, resp. obecný princip (náleze Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 353/04 ze dne 16.6.2005, N 124/37 SbNU 563). Vždy platí, že je třeba vážit konkurující statky s ohledem na konkrétně skutkově utvořený základ, a to v tom smyslu a tak, aby oba konkurující si statky byly v co největší míře zachovány, a nelze-li tomuto požadavku vyhovět, je třeba zdůvodnit zásah do jednoho z konkurujících si statků, a to **při uplatnění principů proporcionality** (viz bod 37 a 38 nálezu sp. zn. IV. ÚS 23/05, N 111/46 SbNU 41). Bližší argumentace v dané věci (včetně provedení testu proporcionality) je v tomto směru obsažena v čl. 17-30 rozsudku.

Zjištěný skutkový stav

11) Na základě provedení dokazování soud zjistil, že žalobce byl studentem žalované v doktorském studijním programu Teoretické právní vědy, studijním oboru Občanské právo. Jeho studium bylo ukončeno ke dni 15.6.2012 rozhodnutím děkana o ukončení studijního programu č.j. MU/32806/2012/PrF ze dne 2.7.2012 na základě pokračování

§ 56 odst. 1 písm. a) zák. o vysokých školách a čl. 15 odst. 1 písm. c) a odst. 2 písm. c) Studijního a zkušebního řádu Masarykovy univerzity, tj. dnem doručení písemného prohlášení studenta o zanechání studia ve smyslu § 56 odst. 2, věty první zák. o vysokých školách.

12) V průběhu studia žalobce vypracoval předmětnou disertační práci, přičemž disertační práce byla posuzována oponenty J.H. který práci zhodnotil posudkem ze dne 16.5.2011 jako práci nesplňující požadavky standardně kladené na disertační práce v daném oboru, a M.K. jenž práci zhodnotil posudkem ze dne 6.5.2011 se shodným závěrem. Dle protokolu o obhajobě disertační práce ze dne 26.5.2011 komise pro obhajobu disertační práce hodnotila obhajobu jako nevyhovující a práce byla žalobci vrácena k přepracování.

13) Přepracovaná disertační práce žalobce byla hodnocena posudkem K.M. ze dne 11.4.2012 se závěrem, dle kterého oponent práci doporučil k obhajobě s tím, že splňuje stanovená kritéria a přináší vhodné poznatky. Naopak oponentským posudkem Z.P. ze dne 1.6.2012 byla přepracovaná disertační práce žalobce hodnocena jako práce nesplňující požadavky standardně kladené na disertační práce v daném oboru. S ohledem na vyhodnocení práce jako nevyhovující se žalobce rozhodl zanechat studia a dne 15.6.2012 doručil žalované písemné prohlášení v tomto směru učiněné.

14) Dle stejnopisu notářského zápisu, sepsaného dne 6.8.2012 notářkou JUDr. Hanou Koziakovou, byl ověřen obsah internetových stránek dostupných na adrese http://is.muni.cz/th/41426/pravf_d/, obsahující archiv závěrečné práce žalobce, včetně odkazu na předmětné oponentské posudky dostupné na blíže specifikovaných adresách. Mezi účastníky je nesporné a na základě shodných skutkových tvrzení účastníků je soudem zjištěno (§ 120 odst. 4 o.s.ř.), že tyto oponentské posudky jsou stále do dnešního dne zpřístupněny přes internet v rámci Informačního systému Masarykovy univerzity.

15) K otázce vnitřních předpisů žalované, upravujících způsob zveřejnění (§ 47 b odst. 1 *in fine* zák. o vysokých školách), soud zjistil, že ve Studijním a zkušebním řádu Masarykovy univerzity (ve znění účinném od 1.9.2006 do 31.12.2012) bylo dle čl. 38 stanoveno, že bakalářské, diplomové, disertační nebo rigorózní práce (dále jen „závěrečné práce“), u kterých proběhla obhajoba, jsou nevýdělečně zveřejněny, včetně posudků a výsledku obhajoby. Tímto **zveřejněním** se rozumí **uložení** tištěného exempláře v ústřední knihovně příslušné fakulty a **elektronické verze v archivu IS MU**, není-li to v rozporu s jiným právním závazkem zajišťujícím zveřejnění závěrečné práce (čl. 38 odst. 1). Závěrečné práce musí být nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny. Zveřejněním se pro účely tohoto ustanovení rozumí vložení prací v tištěné nebo **elektronické podobě** k nahlížení veřejnosti podle § 47b zákona. Z vložené práce lze pořizovat výpisy, opisy nebo kopie (čl. 38 odst. 2). Přihláškou k obhajobě závěrečné práce vyslovuje autor souhlas s jejím zveřejněním podle odstavce 1, a to bez ohledu na výsledek obhajoby (čl. 38 odst. 3). Dle Opatření rektora č. 3/2009 ze dne 31.3.2009 musí být ustanovení čl. 38 odst. 1 Studijního a zkušebního řádu aplikováno tak, aby jím, v souladu s § 47b zákona,

pokračování - 8 - 35 C 33/2012

z něhož vychází, **nebyla dotčena**: a) ochrana informací chráněných zvláštním zákonem, b) ochrana obchodního tajemství, c) ochrana oprávněných zájmů třetích

osob hodných zvláštního zřetele (čl. 1 odst. 1). Části závěrečné práce, které takové informace obsahují, nemusí být zveřejněny za předpokladu, že tato skutečnost a rozsah nezveřejněných částí práce byly specifikovány již v jejím zadání, popř. tak stanovil školitel v průběhu nebo při odevzdání práce, ve všech případech se souhlasem příslušného proděkana. Povinností studenta je strukturovat závěrečnou práci tak, aby její veřejná část podávala úplné informace o cílech práce a dosažených výsledcích. Školitel, se souhlasem příslušného proděkana, určuje i termín, ke kterému pomínou důvody pro nezveřejnění a práce bude zveřejněna v plném rozsahu. S účinností od 1.2.2012 pak Studijní a zkušební řád Masarykovy univerzity stanovil v čl. 38 odst. 1, že bakalářské, diplomové, disertační nebo rigorózní práce (dále jen „závěrečné práce“) jsou nevýdělečně zveřejněny, včetně posudků oponentů, záznamu o průběhu obhajoby a jejího výsledku. Tímto **zveřejněním** se rozumí **uložení elektronické verze v archivu IS MU**. Toto ustanovení musí být aplikováno tak, aby jím, v souladu s § 47b zákona, z něhož vychází, **nebyla dotčena**: a) ochrana informací chráněných zvláštním zákonem, b) ochrana obchodního tajemství, c) ochrana oprávněných zájmů třetích osob hodných zvláštního zřetele.

Neprovedené důkazy

16) Pro nadbytečnost soud neprovedl žalobcem navržený výslech svědka J.F. k prokázání žalobcem tvrzené skutečnosti, že žalované bylo v okamžiku zveřejnění disertační práce známo, že tato práce byla publikována v nakladatelství Wolters Kluwer. I kdyby dané tvrzení bylo totiž takto skutečně prokázáno, nemělo by to žádný vliv na výsledek řízení na ochranu osobnosti, jehož předmětem nadále není v souladu s usnesením č.j. 35 C 33/2012-87 ze dne 8.3.2013 (viz čl. 5 rozsudku) otázka případného porušení autorských práv žalobce zveřejněním disertační práce, ale pouze a jen otázka ochrany osobnosti žalobce ve vztahu ke zveřejněným posudkům oponentů. V tomto rozsahu je pak skutečnost, která takto měla být dle žalobce prokázána, zcela irelevantní.

Právní hodnocení

17) Předmětem právního hodnocení je tedy v tomto řízení na ochranu osobnosti skutečnost, zda zveřejnění oponentských posudků k disertační práci žalobce v rámci informačního systému žalované, přístupného prostřednictvím internetové sítě veřejnosti, je neoprávněný zásahem do osobnostních práv žalobce (chráněných v zákonné rovině § 11 a násl. obč. zák.) či nikoli a zda případně žalobci z tohoto titulu náleží právní ochrana prostřednictvím uplatněných zdržovacích nároků.

18) K nevýdělečnému zveřejnění předmětných oponentských posudků došlo na základě žalované zákonem o vysokých školách v § 47b odst. 1 uložené povinnosti zveřejnit, *inter alia*, právě i posudky oponentů s tím, že způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy. V případě žalované bylo jako forma publikace posudků vnitřními předpisy (srov. čl. 15 rozsudku) obecně stanoveno právě uložení elektronické pokračování

verze v archivu IS MU. Doktrinálně (srov. např. Knap, K. a kol.: Ochrana osobnosti podle občanského práva, 4. podstatně přepracované a doplněné vydání. Praha: Linde

Praha, a.s., 2004, s. 157) i judikatorně (např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 30 Cdo 1404/2006 ze dne 31.10.2006, usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 30 Cdo 2218/2006 ze dne 27.9.2006, rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 30 Cdo 97/2007 ze dne 28.2.2007) je konstantně dovozováno, že **neoprávněnost zásahu do osobnostních práv je vyloučena tam, kde k němu došlo v rámci výkonu jiného subjektivního práva či povinnosti stanovených zákonem s výjimkou případů, kdy se ten, kdo právo nebo povinnost vykonává, dopustí excesu.**

19) Pokud tedy žalovaná při plnění zákonem o vysokých školách v § 47b odst. 1 uložené povinnosti zveřejnila předmětné oponentské posudky, je její jednání kryto tzv. **zákonou licenci, vylučující neoprávněnost zásahu do osobnostních práv žalobce s výhradou případného excesu.**

20) Ohledně věcné správnosti hodnocení oponentů - jako formě ústavně garantované a chráněné kritiky (v daném případě kritiky vědecké) - nelze existenci excesu dosledovat, když **soudu v zásadě ani nepřísluší přezkum výsledku tohoto hodnocení (hodnotícího úsudku oponentů).** Jak totiž uvedl v obdobných souvislostech i Nejvyšší správní soud v rozsudku č.j. 9 As 1/2009-141 ze dne 17.12.2009, hodnocení vědomostí uplatněných studentem u zkoušky náleží pouze zkušební komisi a klasifikaci státní zkoušky jsou hodnoceny vědomosti studenta, které **nemohou být podrobeny soudnímu přezkumu.** Princip přezkumu (státních) zkoušek na vysoké škole nespočívá a ani spočívat nemůže v přezkumu vědomostí uplatněných studentem při výkonu zkoušky a přezkumu tomu odpovídajícího ohodnocení ze strany zkoušejícího, nýbrž v přezkumu zákonnosti těch postupů, které lze podřadit pod výkon státní správy [a to v rámci soudního řízení správního – pozn. soudu].

21) **Ve vztahu k právu na ochranu osobnosti studenta by se o exces z obsahového hlediska mohlo hypoteticky jednat pouze tehdy, pokud by hodnotící posudky oponentů nepřipustně vybočily z věcného hodnocení posuzované práce a byly tak založeny nikoli na argumentech věcných (ad rem), nýbrž na argumentech útočících nepřipustně na osobnost studenta (argumentech *ad hominem*).** K tomu však v žádném z předmětných posudků ani náznakem nedošlo. Nadto byl dokonce v případě jednoho z posudků (*in concreto* posudku K.M. ze dne 11.4.2012) věcný závěr hodnocení pro žalobce příznivý, přesto se žalobce domáhal s poukazem na údajnou ochranu svých osobnostních práv paradoxně i zdržení se zveřejňování tohoto posudku, učiněného v jeho prospěch.

22) Z hlediska přípustnosti žalovanou realizované formy zveřejnění hodnotících posudků oponentů se soud principiálně nemohl plně ztotožnit s výchozí tezí žalobce, dle které jsou jeho vzdělávání a výsledky tohoto vzdělávání především jeho **soukromou záležitostí.** Vzdělání je totiž velmi důležitým faktorem nejen v životě jednotlivce, ale vůbec **celé společnosti,** jejíž další vývoj je významně ovlivňován právě úrovní dosaženého vzdělání (a s tím souvisejícího vědeckého pokroku, pokračování

duchovního a kulturního bohatství, ekonomického rozvoje, zvyšování konkurenceschopnosti atd.). Právo na vzdělání tak patří mezi **základní priority státu,** které jsou považovány za zásadní, neopominutelné a závazné pro školy a

školská zařízení všech zřizovatelů, a je **veřejnou službou** (srov. Klíma K. a kol., Komentář k Ústavě a Listině. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005, s. 876 a rozsudek Nejvyššího správního soudu č.j. 9 As 1/2009-141).

23) Současně ovšem názor, že absolutorium vysoké školy je **osobní kvalifikační záležitostí studenta**, zcela od věci není (viz Telec, I.: Zveřejňování závěrečných prací vysokými školami. Právní rádce, 26.10.2006. Dostupné z: <http://pravnicaradce.ihned.cz/c1-19622050-zverejnovani-zaverecnych-praci-vysokymi-skolami>). Prof. Telec přitom v citovaném článku uzavírá, že při hodnotovém srovnání střetnutvších se zájmů platí, že zákonná koncepce **upřednostňuje všeobecně sdílené blaho**, spočívající v hodnotě veřejně přístupného vědeckého, technického nebo uměleckého a zároveň zákony chráněného, poznání. Akcentuje v těchto souvislostech legitimní veřejné zájmy, které jsou již léta hodné zvláštního zřetele, a to legitimní zájem na rozvíjení stavu vědy, techniky i umění a **legitimní veřejný zájem na transparentnosti chodu vysokých škol**. Upozorňuje, že z praxe je známa řada případů, kdy zejména diplomové práce byly zralé na vrácení studentům k přepracování, aniž se tak ale stalo, protože někteří akademičtí pracovníci si „*nechtěli přidělovat další práci*“. **Stát si proto hledí i posudků na závěrečné práce, které taktéž podléhají zveřejnění, což je chvályhodné**. Alespoň se vyjeví, které z nich jsou přezkoumatelné, které používají hodnotící kritéria odpovídající povaze a cíli akreditovaného studijního programu, a které jsou naopak nepoužitelné, například pro pouhé nebo převážné opakování obsahu práce nebo pro nepřezkoumatelnost závěru. Jinými slovy: pokud se kdokoli kdykoli může podívat do závěrečných prací předkládaných k obhajobě na té či oné univerzitě včetně jejich hodnocení, učiní si tak určitý obrázek o kvalitativní laťce daného oboru či katedry. To může na školách, kde se nedbá na kvalitu závěrečných prací, vzbuzovat obavy (Brandejsová, J.: Zveřejňování závěrečných prací v IS MU. Zpravodaj ÚVT MU. ISSN 1212-0901, 2006, roč. XVII, č. 1, s. 12-14).

24) V duchu těchto tezí, se kterými se soud zcela ztotožňuje (a to i při plném vědomí skutečnosti, že byly formulovány a publikovány lidmi spjatými personálně s akademickým prostředím žalované) a jejichž naléhavost nadto byla speciálně v prostředí českého právnického vzdělávání zesílena událostmi kolem tzv. „*plzeňské aféry*“, soud přistoupil k provedení **testu proporcionality** (srov. čl. 10 rozsudku). Ten je metodologicky postaven na třech krocích.

25) Prvním z nich je **hledisko vhodnosti**, jehož cílem je posouzení způsobilosti zvoleného prostředku dosáhnout sledovaného účelu. Zde nutno jednoznačně uzavřít, že zveřejnění oponentských posudků v informačním systému, dostupném široké veřejnosti prostřednictvím internetové sítě, je **plně způsobilé** přispívat k naplnění legitimního veřejného zájmu na transparentnosti chodu vysokých škol. Soud bez výhrad akceptuje závěr žalované, že zveřejňování oponentských posudků má zcela nepochybně kladný vliv na jejich kvalitu, když významně motivuje oponenty k jejich odpovědnému a pečlivému vypracování.

pokračování

- 11 -

35 C 33/2012

26) Druhým kritériem při uplatnění testu proporcionality je **hledisko potřebnosti (hledisko minimalizace zásahu)**, které sleduje analýzu plurality možných prostředků způsobilých dosáhnout sledovaného účelu, z nichž je pak

zapotřebí zvolit takový prostředek, který ústavně chráněnou hodnotu omezuje v míře nejmenší.

27) Zde se soud nemohl ztotožnit s představou žalobce, že svá kritická hodnocení měli oponenti **zveřejnit v odborném časopise**, čímž by současně žalobci umožnili „repliku v podobě práva na odpověď“. Tato představa žalobce je zcela iluzorní, neboť odborné časopisy nejsou fórem, na němž by měly probíhat polemiky mezi (co do výsledku) neúspěšnými studenty a kritickými oponenty jejich prací. Takové polemiky by totiž neměly pro naprostou většinu čtenářů odborných periodik prakticky žádnou informační hodnotu, neboť účelem odborných periodik (a s tím souvisejícího zájmu čtenářů o ně) není zprostředkovávat svým čtenářům průběh a výsledky zkoušek na vysokých školách, resp. kvalitu a přínos jednotlivých vysokými školami posuzovaných prací. To by v praxi nepochybně vedlo k tomu, že vydavatelé odborných periodik by v tomto směru zasílané příspěvky odmítaly publikovat tak, aby nedošlo k „zaplevelení“ odborných periodik obdobnými informacemi. Tento prostředek zveřejnění by tedy v praxi **nebyl vůbec způsobilý** k potřebnému naplnění legitimního veřejného zájmu na transparentnosti chodu vysokých škol a ke splnění povinností vysokých škol zakotvených v § 47b odst. 1 zákona o vysokých školách. Pro takový způsob zveřejnění se proto logicky nerozhodla ani žalovaná, jejíž akademické samosprávě zákon stanovení bližšího způsobu zveřejnění svěřuje. Konstatování žalobce, že kritika bude směřovat „proti žalobcem vydanému dílu v knižní podobě“, je pak jen vytržením věci z jejího situačního zakotvení, neboť předmětem kritického hodnocení oponentů vůbec nebyla monografie žalobce, publikovaná v právním nakladatelství, ale disertační práce žalobce, podléhající jednotnému režimu včetně zveřejnění posudků v souladu s interními předpisy žalované. Právo na odpověď, jehož by takto chtěl žalobce docílit, není navíc dle § 10 tiskového zákona pro případ polemiky s hodnotícími úsudky oponentů vůbec použitelné, neboť tento institut se může týkat toliko skutkových tvrzení a nikoli již hodnotících úsudků (kritiky).

28) Rovněž tak další představa žalobce o **diskrétní formě zveřejnění**, tedy umožnění přístupu uzavřenému okruhu osob v rámci interního elektronického systému (např. zaměstnancům) a dále široké veřejnosti umožněním nahlédnutí v sídle fakulty, **negarantuje v praxi dostatečnou způsobilost** přispět k transparentnímu chodu vysokých škol. Ilustrativním příkladem je v tomto směru notoricky známá (§ 121 o.s.ř.) „plzeňská aféra“, tj. skandál na plzeňské právnické fakultě, jehož součástí byla právě nedostatečná transparentnost (neprůhledný systém studia). Již před vypuknutím této aféry přítom prof. Telec v článku citovaném v čl. 23 rozsudku výstižně uvedl: „Může se stát, že některá vysoká škola by se ve svém vnitřním předpisu rozhodla výhradně pro listinné zveřejňování závěrečných prací, například někde ve „sklepním depozitáři“. Nikoliv pro jejich souběžné zveřejňování též elektronické a „fulltextové“. Taková vysoká škola by se však mohla ocitnout mezi vysokými školami až druhé kategorie. V ratingu vysokých škol by si jen těžko

polepšila, spíše naopak.“ Vývoj po odhalení dané aféry včetně notoricky známých problémů, týkajících se další akreditace plzeňské právnické fakulty, dal těmto slovům plně za pravdu.

29) Hlediskem třetím je potom **poměrování (zvažování), tj. porovnávání závažnosti** v kolizi stojících práv a zájmů, a to i vzhledem k akceptované hierarchii hodnot. V tomto směru nutno favorizovat veřejné blaho a efektivní docílení plně legitimních veřejných zájmů (včetně práva na vyhledávání a šíření informací ústavně garantovaného čl. 17 odst. 2 Listiny základních práv a svobod) tak, jak bylo již argumentačně uvedeno v rámci čl. 23 rozsudku. **Soud nemíní v dané oblasti jakkoli podporovat snahy po diskrétnosti na úkor transparentnosti, když naopak akcentuje, že nejspolehlivější cestou k očistě českého právního vzdělávání po „plzeňské aféře“ je maximální transparentnost vysokých škol a umožnění přístupu k informacím z nich.** Jinými slovy: žalobcem nárokováno omezení svobody projevu a práva vyhledávat a šířit informace není ve smyslu čl. 17 odst. 4 Listiny základních práv a svobod v demokratické společnosti nezbytné a nelze mu proto ve prospěch ochrany práv žalobce ze stranu soudu přisvědčit. Ostatně i interní předpisy žalované, upravující způsob zveřejnění, samy s určitými omezeními (výjimkami z obecně stanovené povinnosti ke zveřejnění v rámci informačního systému žalované) přímo počítají. **O případ takové výluky se však při ochraně osobnosti (co do výsledku) neúspěšného studenta před věcnou kritikou jeho práce ze strany oponentů nejedná a jednat ani nemůže.**

30) **Soud tedy uzavírá, že ze strany žalované nedošlo při zveřejnění posudků oponentů k neoprávněnému zásahu do osobnostních práv žalobce (§ 11 a násl. obč. zák.), když toto jednání je kryto zákonnou licencí a existenci excesu nelze z obsahového ani formálního hlediska dosledovat. Jednání žalované úspěšně prošlo testem proporcionality, soudem provedeným, a není tak ani v rozporu s čl. 4 odst. 4 Listiny základních práv a svobod, jak žalobce nesprávně dovozoval. Jeden z oponentských posudků je navíc pro žalobce příznivý a osobnostních práv žalobce se jako takový z podstaty věci dotýkat vůbec nemůže. Soud proto podanou žalobu na ochranu osobnosti v plném rozsahu zamítl.**

31) Podpůrným důvodem pro zamítnutí žaloby byl dále fakt, že demonstrativní katalog právních prostředků ochrany osobnosti, zakotvený v § 13 obč. zák., zřetelně rozlišuje v rámci odstavce 1 mezi nároky zdržovacími a nároky odstraňovacími. Předpokladem úspěšného uplatnění zdržovací (negatorní) žaloby je přitom skutečnost, že dochází k pokračování v protiprávních zásazích, případně je zde reálná hrozba opakování těchto zásahů v budoucnu. V tomto směru byla také soudem na přípravném jednání učiněna výzva žalobci ve smyslu § 114c odst. 3 písm. b) ve spojení s § 118a odst. 1,3 o.s.ř. k tvrzení a prokázání těchto podmínek, obecně vyžadovaných pro úspěšné uplatnění zdržovacích nároků. K tomu žalobce uvedl, že jednání spočívající ve zveřejňování oponentských posudků stále trvá, tj. opakuje se každý den. To je však dle názoru soudu zjevným nepochopením podstaty problému i podstaty daného právního instrumentu, neboť ke zveřejnění došlo pouze v počátku,

a to vložení posudků do informačního systému žalované a jejich veřejným zpřístupněním prostřednictvím internetové sítě. Od té doby již však k dalšímu opakujícímu se zveřejňování posudků vůbec nedochází, když situace je naopak dána tak, že jednou již zveřejněné posudky jsou od té doby nadále veřejně přístupné, což je

ovšem samozřejmě pojmově rozdíl. **V dané situaci by proto obecně přicházelo do úvahy použití žaloby odstraňovací**, která je určena právě k řešení typově shodných situací (např. odstranění neoprávněně vystavené podobizny z výkladní skříně, odstranění vývěsky porušující právo na čest, vyřazení knihy z prodeje, stažení reklamních plakátů apod.). **Podstatou odstraňovacích nároků je totiž právě odstranění zdroje závadných následků či závadného stavu** (srov. shodně Knap, K. a kol.: Ochrana osobnosti podle občanského práva, 4. podstatně přepracované a doplněné vydání. Praha: Linde Praha, a.s., 2004, s. 178). Lze proto uzavřít, že žalobce zvolil pro dané účely nepřijatelný prostředek právní ochrany a také z tohoto důvodu bylo nutno (při materiální vázanosti soudu žalobním petitem) žalobu zamítnout.

32) Pouze pro úplnost právní argumentace soud dodává, že námitky žalobce vedené z oblasti autorského práva se netýkaly otázky zveřejnění kritických posudků oponentů, ale zveřejnění díla žalobce samotného. Jako takové nebyly posuzovány v rámci tohoto řízení na ochranu osobnosti, když jejich posouzení je vyhrazeno dalšímu řízení o ochranu autorských práv žalobce (čl. 5 rozsudku) a pro účely řízení na ochranu osobnosti je tato argumentace (a případná reakce soudu na ni) zcela bez významu.

Náklady řízení

33) O nákladech řízení soud rozhodl ve smyslu § 142 odst. 1 o.s.ř. dle výsledku sporu tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Ve věci neúspěšný žalobce by sice byl k náhradě nákladů řízení povinen žalované, ta se však práva na jejich náhradu výslovně vzdala.

P o u ě n í :

Proti tomuto rozsudku **je** odvolání přípustné, a to dvojmo do **15 dnů** ode dne jeho doručení k Vrchnímu soudu v Olomouci prostřednictvím soudu zdejšího.

V Brně dne 13. března 2013

Za správnost vyhotovení:
Soňa Melová

JUDr. Michal Ryška, v.r.
samosoudce